

Holbergprisen til «allmennhetens filosof»

(Bergen, 5. mars 2021) Det ble i dag kunngjort at Holbergprisen 2021 tildeles amerikanske Martha C. Nussbaum for hennes fremragende forskning innen filosofi og beslektede fagfelt.

Holbergprisen er en internasjonal forskningspris verdt NOK 6 millioner, som dekker fagområdene humaniora, samfunnsvitenskap, jus og teologi. Prisen ble opprettet av Stortinget i 2003, og vinneren skal ha påvirket internasjonal forskning innen prisens fagfelt på en avgjørende måte. Dersom reiserestriksjoner tillater det, vil Nussbaum motta prisen under en seremoni i Universitetsaulaen i Bergen den 9. juni.

Nussbaum er professor i rettsvitenskap og etikk ved Juridisk fakultet og Filosofisk institutt ved University of Chicago, og hun er i dag en av verdens mest produktive og velkjente filosofer.

Filosof og engasjert samfunnsborger

Nussbaums spesialfelt inkluderer antikk gresk og romersk filosofi, politisk filosofi, eksistensialisme, feminisme og etikk. Hun har også gitt særlig viktige forskningsbidrag innen rettsvitenskap og økonomi, og hun har gitt betydningsfull innsikt blant annet når det gjelder utdanning, litteratur, dyrs rettigheter og hvordan man måler livskvalitet uavhengig av kultur.

I tillegg til å være en banebrytende forsker, er Nussbaum også kjent som en allmennhetens filosof, ved at hun behandler dagsaktuelle spørsmål som får konkrete økonomiske, politiske og juridiske konsekvenser for menneskers liv. Dette gjelder ikke minst på områder som utvikling, sosial rettferdighet og menneskerettigheter. Nussbaum er særlig kjent for å ha utviklet en *Capabilities Approach*, en metode for å analysere menneskelige livsvilkår. Metoden anvendes nå i studier av fattigdom, utvikling, sosial eksklusjon og ulikhet.

En kjerne av sårbarhet

Nussbaum har hittil publisert 26 bøker og også redigert 26. Ytterligere fire bøker utkommer snarlig. Hun har også skrevet rundt 500 artikler, og bøkene hennes har blitt oversatt til flere titalls språk.

«Jeg arbeider med mange ulike emner», sier Nussbaum, «men felles for dem alle er en refleksjon over menneskelig sårbarhet, både det positive og kostnaden ved den.» «Jeg har brukt mange år som filosof på å forklare emosjoner og hva som skjer med dem i en verden av uforutsigbare hendelser,» forklarer hun. «Samtidig har jeg utviklet en *Capabilities Approach* hvor jeg har stilt spørsmålet: ‘Hvilke former for sårbarhet og handlingsbegrensninger er uforenelige med politisk rettferdighet?’»

Med sin kommentarutgave *Aristotle's De Motu Animalium* (1978) etablerte Nussbaum seg som en ledende Aristoteles-forsker. I hennes arbeider innen filosofi og litteratur er *The Fragility of Goodness* (1986) og *Love's Knowledge* (1990) blant hennes mest kjente, sammen med *Cultivating Humanity* (1997) og *Not for Profit* (2010). Her viser hun hvordan kunst og litteratur kan påvirke blant annet selvforståelse og demokratisk tenkning.

Som politisk filosof fokuserer Nussbaum særlig på menneskelig verdighet som en viktig side ved sosial rettferdighet. Her er *Sex and Social Justice* (1998), *Women and Human Development: The Capabilities Approach* (2000) og *Creating Capabilities* (2011) sentrale verk. I sin kommende bok *Citadels of Pride: Sexual Abuse, Accountability, and Reconciliation* (2021) tar Nussbaum for seg seksualisert vold og analyserer hvordan stolthet systematisk viderefører seksuell mishandling, narsissisme og giftig maskulinitet.

En stor del av Nussbaums arbeider har handlet om menneskelige emosjoner. I *Hiding from Humanity* (2004) undersøker hun i hvilken grad skam og avsky bør danne grunnlag for juridiske vurderinger, og i *The Monarchy of Fear* (2018) ser hun på hvordan polarisering og politisk krise preget USA etter valget i 2016. Hennes arbeider om emosjoner inkluderer også *Upheavals of Thought* (2001), *Political Emotions* (2013), og *Anger and Forgiveness* (2016).

«Mens Nussbaums akademiske meritter er udiskutable,» sier leder av Holbergkomitéen, Graeme Turner, «er kanskje det aller mest beundringsverdige hennes vilje til å anvende kunnskap globalt, i bestrebelsen på å utgjøre en reell og varig forskjell i folks liv.»

Nils Klim-prisen til ung finsk-russisk statsviter

Vinneren av Nils Klim-prisen ble også kunngjort i dag. Denne prisen er på NOK 500.000 og tildeles hvert år en yngre forsker som har utmerket seg innen Holbergprisens fagområder. Prisvinneren må være fra et nordisk land og under 35 år. Nils Klim-prisen og Holbergprisen overrekkes under samme seremoni den 9. juni.

Nils Klim-prisen tildeles i år finsk-russiske Daria Gritsenko, for hennes betydelige forskningsbidrag i krysningsfeltet mellom statsvitenskap, miljøstudier og digital humaniora. Gritsenko er førsteamanuensis i Russisk og Eurasiske studier ved Helsingfors universitet, hvor hun er tilknyttet Aleksanteri-instituttet og Helsinki Institute for Sustainability (HELSUS).

Gritsenko har spesialisert seg innen arktiske studier og forskning knyttet til maritim transport, energi og bærekraft. Hennes arbeider fokuserer på vår tids globale spørsmål knyttet til politisk styring og klima og miljøvern.

«Den røde tråden i min forskning de siste ti årene har vært hvordan miljøpolitisk styring fungerer, i fravær av en sentral myndighet som har ansvar for samarbeid, koordinering og kontroll,» sier Gritsenko. «Jeg har forsket på maritim transport i Det baltiske hav, utvikling av drivstoffstasjoner i havner, solenergi-installasjoner i Øst-Sibir og veier til utvikling i ressursbaserte økonomier i Arktis.»

«Dette er ulike, komplekse og grenseoverskridende fenomener som har stor miljømessig betydning, og hvor en sentralmakt mangler, men i samtlige tilfeller nådde man miljørelaterte mål,» forklarer prisvinneren. «Så dette var suksesshistorier, hvor jeg så på hva slags mekanismer, regler og strategier som var involvert.»

Nils Klim-komiteéns leder Ástráður Eysteinnsson sier Gritsenko har en ambisiøs og kreativ faglig tilnærming til brennbare spørsmål, hvor hun kombinerer digitalisering med analyser av miljø og samfunn. «Hennes dristige og ressurssterke tilnærming, hennes imponerende bredde i forskningsfelt og hennes metodologiske kompetanse gjør henne til en høyst verdig prisvinner,» sier Eysteinnsson.

Pressebilder, biografier om prisvinnerne, fagkomitéenes uttalelser og fakta om prisene legges ut på

holbergprisen.no/presserom

Kontaktperson, Holbergprisens sekretariat:

Kommunikasjonsrådgiver Ole Sandmo

Tlf: + 47 98 00 18 78

ole.sandmo@holbergprisen.no

Ekspertkontakter for pressen:

For holbergprisvinneren:

Kontakt Holbergprisens sekretariat

For Nils Klim-prisvinneren:

Professor Håvard Haarstad

Universitetet i Bergen

Tlf +47 55 58 45 81 / +47 934 47 727

Havard.Haarstad@uib.no